

PROBLEMES NORD-AMERICANS ¹

Lev Trotski

7 d'agost de 1940

versió catalana feta per Alejo Martínez – alejomp@lycos.es – des de: “Problemas norteamericanos”, en *Escritos*, Tom XI, volum 2, Editorial Pluma, Buenos Aires, 1976, pp. 450-464.

Pregunta 1: Quin hauria d'ésser el paper d'un revolucionari actualment cridat a files als Estats Units?

a) Hauria de tractar d'evitar el reclutament?

b) En quina mesura el partit hauria de tractar de conservar els seus quadres?

c) El partit hauria de concentrar la major part de la seua força en els sectors militars del país?

d) Quins són els rols alternatius que pot jugar una revolucionària en la guerra?

Trotski: Si es crida a files, deixen-lo allistar-se. No crec que hagués de tractar d'evitar el reclutament; ha d'anar amb la seua generació i participar en la seua vida. ¿El partit hauria de tractar de servir els seus quadres i per a això evitar que entren a l'exèrcit? Açò significa conservar-los en un sentit molt roí. Si el millor de la població està mobilitzat, els nostres quadres han d'estar amb ella.

¿El partit hauria de concentrar la major part de la seua força en les organitzacions militars o industrials? Això depèn de l'envergadura de la militarització i mobilització. Si la major part de la població està militaritzada llavors la major part del nostre partit també estarà a l'exèrcit.

Sobre les dones: en tant les dones reemplacen els homes en moltes branques de la indústria i el treball social, les nostres camarades compliran també el paper de la seua generació.

Hauríem d'entendre que la vida d'aquesta societat, la política, tot, es basarà en la guerra; per això, el programa revolucionari també ha de basar-se en la guerra. No podem oposar-nos a la realitat de la guerra amb expressions de desig, amb un piadós pacifisme. Hem de col·locar-nos en el terreny de lluita creat per aquesta societat. El terreny és terrible (la guerra) però mentre siguem febles i incapaços de prendre en les nostres mans els destins de la societat, en tant la classe dominant siga prou forta com per a imposar-nos aquesta guerra, estem obligats a acceptar aquestes condicions per a la nostra activitat.

He llegit un breu informe sobre una discussió que tingué Shachtman amb un professor a Michigan; allí Shachtman formulà aquesta idea: “Tinguem un programa per a la pau, no per a la guerra; per a les masses, no per a l'assassinat, etcètera”. Què significa açò? Si no tenim pau, hem de tenir un programa per a la

¹ “Problemes nord-americans”, *Butlletí de discussió*, Socialist Workers Party, Vol. III, nº 2, setembre de 1940.

guerra i la burgesia no pot fer res excepte organitzar la guerra. Ni Roosevelt ni Willkie estan en condicions de decidir lliurement; ells *han de* preparar la guerra, i quan l'hagen preparada l'han de menar. Diran que no pot ésser d'una altra manera, a causa del perill que representa Hitler, etcètera, del perill japonès, etcètera. Únicament hi ha una forma d'evitar la guerra, derrocar aquesta societat. No obstant, com som massa dèbils per a aquesta feina, la guerra és inevitable. Es tracta, doncs, en allò que ens pertoca, no del mateix que succeeix en els salons burgesos, "escriguem un article sobre la pau, etcètera"; això és per a publicacions com *The Nation*. La nostra gent s'ho ha de prendre seriosament; hem de dir: la guerra és inevitable, per tant, tinguem un programa obrer organitzat per a la guerra. La mobilització de la joventut és part de la guerra i es converteix en part del nostre programa.

No és segur que els Estats Units envie de seguida una força expedicionària. Tinc la impressió que no està disposat a enviar un exèrcit a Europa, o a cap altra banda, durant un parell d'anys, perquè no es pot crear un exèrcit així, de la nit al dia, en un país on no hi ha una tradició militar com, per exemple, en Alemanya, on per segles hi ha hagut una tradició de militarisme prussià.

Ara bé, els capitalistes desitgen crear aquest tremend exèrcit de milions d'homes, crear oficials, crear un nou esperit militar i han començat reeixidament canviant les tendències de l'opinió pública de la nació cap al militarisme. En el moment en què Roosevelt llegí el seu discurs electoral, l'opinió pública estava virulentament a favor de l'aïllacionisme, però ara tots aqueixos sentiments pertanyen al passat (la infància de la nació) malgrat que tal discurs es pronuncià fa un parell de mesos.

Ara el sentiment nacional s'inclina a favor d'un poderós exèrcit, una poderosa armada i una força aèria semblant. Aquesta és l'atmosfera psicològica que rodeja la creació d'una maquinària militar, i vostès veuran com s'enforteix dia rere dia, setmana rere setmana. Hi haurà escoles militars, etcètera, i es produirà la prussianització dels Estats Units. Els fills de les famílies burgeses s'imbuiran dels sentiments i ideals prussians i els seus pares estaran orgullosos que els seus fills semblen tinents prussians. En alguna mesura, açò també ocorrerà entre els treballadors.

Per aquesta raó hem de tractar de separar els treballadors de la resta per mitjà d'un programa d'educació, d'escoles obreres, d'oficials obrers dedicats al benestar de l'exèrcit obrer, etcètera. No podem escapar a la militarització, però sí seguir la línia classista dins de la maquinària. Els treballadors ianquis no volen ésser conquistats per Hitler, i als que els diguen "tinguem un programa de pau" els contestaran: "Però Hitler no vol un programa de pau". Per això, *nosaltres* diem: defensarem els Estats Units amb un exèrcit obrer, amb oficials obrers, amb un govern obrer, etcètera. Si no som pacifistes que esperen un futur millor, i si som revolucionaris actius, la nostra tasca és penetrar en tota la maquinària militar. Per descomptat, fora d'aquest exèrcit demà poden seleccionar un cos per a enviar a algun camp de batalla, i, indubtablement,

aquest cos serà aniquilat, però la guerra és un negoci arriscat i nosaltres no podem inventar cap remei contra aquests riscos.

Per descomptat, el partit pot fer certes excepcions amb aquells homes necessaris per a alguna tasca específica, però açò només té a veure amb excepcions individuals, i ací s'està discutint la regla. A més a més, els nostres camarades haurien d'ésser els millors soldats i oficials, i, alhora, els millors militants de classe. Haurien de provocar en els treballadors desconfiança envers la vella tradició, els plans militars de la classe burgesa i els seus oficials, i insistir en la necessitat d'educar oficials obrers, que seran absolutament lleials al proletariat. En aquesta època, tota gran qüestió, nacional i internacional, es resoldrà per mitjà de les armes, no amb mitjans pacífics. Això no depèn de la meua voluntat ni de la seua, sinó que és causat per les contradiccions de la societat, que ha posat davant de nosaltres aquest problema del qual no podem escapar. Aqueixa és la raó de per què el deure de cada obrer i revolucionari és aprendre a manejar les armes.

En allò tocant els sindicats, diguem que si es produeix una gran mobilització perdran immediatament als seus millors elements i només quedarà la gent major. Aquesta gent no sembla tan persistent. D'altra banda, les generacions més joves, per primera vegada en la història, se sentiran armades... (pel mateix estat!). És absolutament correcte pensar que en el primer període tindrem una explosió de patriotisme xovinista i que estarem aïllats, fins i tot més que ara, i que l'activitat es veurà inevitablement limitada per les repressions, però hem d'adaptar-nos a la situació. Per això seria doblement estúpid presentar avui en dia una posició pacifista purament abstracta; el sentiment de les masses és que és necessari defensar-se. Hem de dir: "Roosevelt (o Willkie) diu que és necessari defensar el país. Bé!, encara que ha d'ésser *el nostre* país, no el de les Seixanta Famílies i el seu Wall Street. L'exèrcit ha d'estar davall el nostre propi comandament; hem de tenir els nostres propis oficials, que ens seran fidels." D'aquesta manera podem assolir apropar-nos a les masses, que no s'allunyen de nosaltres, i així preparar el segon pas, que haurà d'ésser més revolucionari.

Hem d'usar fins al final l'exemple de França. Hem de dir: "Els advertim, obrers, que ells (la burgesia) els traïran! Miren Petain, que és amic de Hitler! Deixarem que passe el mateix en aquest país? Hem de crear la nostra pròpia maquinària, sota el control dels treballadors." Hem d'ésser curosos per tal de no identificar-nos amb els xovinistes, ni amb els confusos sentiments d'autoconservació, sinó que hem d'entendre els seus sentiments i adaptar-nos-hi críticament i preparar les masses per a una millor comprensió de la situació; en cas contrari continuarem essent una secta, la variant pacifista de la qual és la més miserable. També hem de dir que la guerra desenvolupa una tendència cap a la dictadura totalitària. La guerra desenvolupa la centralització, i en el seu transcurs la classe burgesa no pot permetre als treballadors cap nova concessió. Els sindicats es convertiran, per això, en una mena de Creu Roja per als treballadors, una mena d'institució filantròpica. Els mateixos patrons estaran sota el control de l'estat,

tot serà sacrificat en benefici de l'exèrcit, i la influència sindical arribarà a ésser nul·la. I hem de dir ara: "Si no et col·loques davant del problema sobre la base que hi ha un exèrcit obrer, amb escoles obreres, oficials obrers, etcètera, i vas a la guerra al vell estil militar, estaràs condemnat". I açò, a la seua manera, preservarà els mateixos sindicats.

Inclús si els Estats Units envia exèrcits a l'estranger, a Europa o Àsia, i la taxa de mortalitat és elevada, com cal esperar, no podem fer excepcions amb els nostres camarades perquè, d'altra banda, no podem preveure el ritme del desenvolupament revolucionari a Europa i Àsia, i potser l'exèrcit ianqui penetre en un país d'aqueixos continents durant el començament d'una revolució. En aqueix cas, dos o tres dels nostres homes poden exercir un paper tremend en aqueix període. Poden tractar d'usar aquest exèrcit ianqui contra aqueixa revolució, i en aqueix cas inclús un home de coratge pot desviar el regiment en una altra direcció. Açò no pot preveure's, perquè hi ha moltes incògnites; però és per això que diem que és la nostra obligació anar amb la nostra classe. Jo no crec que un revolucionari pugua romandre al marge durant el primer període crític, diguem un any aproximadament, i després vindre amb el seu bastó i galera i dir: "Ara, camarades, començarem la revolució!" Disculpen-me per aquesta caricatura, però si el revolucionari està en l'exèrcit i els conta als altres els perills que existeixen en les institucions burgeses i els aconsella crear un programa obrer per a la guerra, tanmateix tots els atacs xovinistes que rebrà, i àdhuc si li giren l'esquena, els altres diran després: "Recordem, ell ens hi advertí". I aleshores esdevé una autoritat. Açò es repeteix en tota guerra, i no sols en les guerres sinó també en les vagues i els moviments sindicals. Tot el que han de recordar és: "Aquest home ens hi advertí i nosaltres el rebutjarem". Llavors es converteix en el seu líder, en un heroi.

Si els líders només cerquen preservar-se a ells mateixos, acaben convertint-se en això, en conserves, conserves seques. Si ingressen al moviment, impulsen altres cinc, deu, vint. És més important multiplicar els nostres quadres que preservar-los, i poden multiplicar-se per centenars. Els nostres quadres necessiten educació i experiència en els moviments de masses, ¿i com poden obtenir-ne fora de la vida de les masses? No, no és possible evadir-se de la nostra època. A més, hauríem d'arribar a arreglaments amb l'estat major, i joestic segur que aquest no estaria d'acord amb la idea que ens escapem!

Pregunta 2: Com accelerarà o retardarà l'endarreriment de la classe obrera ianqui el creixement del feixisme?

a) Quines són les possibilitats que la dictadura de guerra es convertisca en una plena dictadura feixista?

Trotsky: L'endarreriment de la classe obrera dels Estats Units és només un terme relatiu. En molts aspectes importants és la classe obrera més progressiva del món: tècnicament, i en el seu nivell de vida.

En l'actualitat podem esperar un canvi en la situació econòmica dels Estats Units, un canvi molt brusc, i després, quan vinga la guerra, li seguirà la misèria. Inclús ara, sota el programa de militarització, amb milions i milions invertits en la maquinària bèl·lica, el ràpid descens del nivell de vida de la classe obrera produirà un accelerat canvi de mentalitat en els treballadors ianquis.

El treballador ianqui és molt combatiu, com ho hem vist durant les vagues. Ha fet les vagues més rebels del món. Allò que li manca és un esperit de generalització, d'anàlisi de la seua situació de classe en el conjunt de la societat. Aquesta manca de raonament social té el seu origen en la història del país, el Llunyà Oest amb la perspectiva de possibilitats il·limitades perquè tots s'enriquiren, etcètera. Ara tot allò ha passat però la ment roman fixada en el passat. Els idealistes pensen que la ment humana és progressiva, però en realitat es tracta de l'element més conservador de la societat. La seua tècnica és progressiva però la mentalitat del treballador es queda molt arrere. El seu endarreriment consisteix en la seua incapacitat per a generalitzar el seu problema; consideren tot sobre una base personal.

Ara la guerra ensenyarà als treballadors ianquis el pensament social. La crisi econòmica ja ha començat i la primera reacció dels obrers, confusa però important, la veiem en la CIO. Comencen a sentir com a classe: veuen de deu a catorze milions d'aturats, etcètera. Ara la guerra seguirà ensenyant-los el pensament social, i açò significa pensament revolucionari.

Sobre el feixisme: En tots els països on ha triomfat el feixisme teníem, abans del creixement del mateix i la seua victòria, una onada de radicalització de les masses; dels obrers, els camperols i grangers més pobres, i de la classe petit burgesa. A Itàlia, després de la guerra i abans de 1922, s'hi produí una onada de tremendes dimensions; l'estat estava paralytat, la policia no existia, els sindicats podien fer allò que volguessen, però no existia un partit capaç de prendre el poder. Com a reacció es produí el feixisme.

En Alemanya, el mateix. Teníem una situació revolucionària en 1918; la classe burgesa ni tan sols demanà participar en el poder. Els socialdemòcrates paralytaren la revolució. Després els treballadors ho intentaren, novament en 1922-23-24. Aquesta fou l'època de la fallida del Partit Comunista, on havien ingressat els obrers. Després, en 1929-30-31, els treballadors alemanys novament llençaren una onada revolucionària. Els comunistes i els sindicats tenien una força tremenda, però aleshores aparegué la famosa política del social-feixisme, una política inventada per a paralytar la classe obrera. Només després d'aquestes tres tremendes onades, el feixisme esdevingué un gran moviment. No hi ha excepcions a aquesta regla: el feixisme únicament es produeix quan la classe obrera mostra una completa incapacitat per a prendre en les seues mans el destí de la societat.

Als Estats Units passa el mateix. Ja hi ha elements feixistes, que s'inspiren, per descomptat, en l'exemple d'Itàlia i Alemanya. Treballen, per això, amb un ritme més ràpid. Però vostès també tenen l'exemple d'altres països. Les properes

onades històriques als Estats Units seran de radicalització de les masses, no de feixisme. Per descomptat, la guerra pot impedir la radicalització durant algun temps, però després li donarà un ritme i abast tremends. La guerra no pot canviar orgànicament els processos sinó només retardar-los durant algun temps, i després donar-los un empenta. La guerra, com hem dit abans, és només la continuació de la política per altres mitjans. En aquest sentit, estic segur que als Estats Units tindran moltes possibilitats d'arribar al poder abans que els feixistes puguin convertir-se en una força dominant.

No hem d'identificar la dictadura bèl·lica (la dictadura de la maquinària militar, de l'estat major, del capital financer) amb la dictadura feixista. Per a l'última, primer és necessari que hi haja un sentiment de desesperació en grans masses del poble. Quan els partits revolucionaris els traeixen, quan l'avantguarda dels treballadors mostra la seua incapacitat per a menar el poble a la victòria, llavors els camperols, els petits negociants, els aturats, els soldats, etcètera, poden suportar un moviment feixista, però només llavors.

Una dictadura militar és una institució purament burocràtica, reforçada per la maquinària militar i basada en la desorientació de la gent i la seua submissió a aquella. Després d'algun temps els seus sentiments poden canviar, i poden convertir-se en rebels contra la dictadura militar.

Sí, el sentiment contra el reclutament als Estats Units podria esdevenir possiblement en un punt de partida per a tal rebel·lió. Ací està la nostra oportunitat per a mostrar-los als treballadors com resol la classe burgesa els seus problemes, i podríem dir: "Vegen, ara ells volen imposar-los un militarisme prussià, amb la seua manca de consideració per les vides dels obrers". Podríem sol·licitar, possiblement, l'elecció d'oficials, i en aquest sentit, aquesta pot ésser una consigna força bona: "Oficials elegits pels soldats".

Pregunta 3: Quina és la possibilitat de construir una economia independent en l'hemisferi Occidental?

Trotsky: No molt bona, especialment durant la guerra, quan s'aprofundirà la misèria en tot l'hemisferi Occidental. La guerra és només el començament; els resultats perduraran per dècades. Inclús Hitler, que ara té a Europa i demà tindrà a Gran Bretanya, només compta amb gent famolenca. Ha de disposar de les colònies, és a dir dels oceans, i açò significa al seu torn una lluita amb els Estats Units pels dominis de Gran Bretanya. Aquest conflicte seria molt llarg i després que els soldats i mariners alemanys hagen estat en la guerra tornaran a un país de misèria, de fam i pesta. Aquests són els èxits de Hitler per als propers anys.

Quan els Estats Units vagen a la guerra introduiran una economia de guerra. Açò significa sacrificar tot als objectius castrenses i bèl·lics i misèria per a la població. Com pot haver-hi una economia independent als Estats Units? En els temps de pau tenen deu milions d'aturats, i açò en els temps de relativa prosperitat; durant les crisis tenen de tretze a catorze milions d'aturats. A més a

més, han d'exportar. Per a això necessiten importar. Què? ¿Productes que arruïnen els seus grangers, als que ara es manté artificialment? No, no hi ha possibilitat. Per contra, cal organitzar un tipus de feixisme, un control organitzat de la misèria, perquè, ¿què és el feixisme sinó l'organització de la misèria per al poble? El *New Deal* ha tractat de fer-ho d'una manera millor però no ha tingut èxit, perquè en aqueix període vostès eren encara massa rics per a una misèria feixista. No obstant, s'empobriran més i més i, com a conseqüència, el pròxim *New Deal* serà feixista. L'única solució porta el nom de socialisme.

La Conferència Panamericana és probablement l'última forma espectacular de convulsió de la política rooseveltiana de bon veïnatge. Els Estats Units no poden entrar en una guerra mundial, o inclús fer-ne seriosos preparatius, sense assegurar-se primer la total dominació dels països d'Amèrica Llatina. La seua seguretat real està en la flota d'avions i vaixells ianquis, de manera que sota la política de bon veïnatge apareix el puny de ferro. Hem vist que Argentina era un xic rebel, però aqueixa ha estat la seua última convulsió d'independència. Washington no permetrà aqueixa actitud de rebel·lia. Els exèrcits, per descomptat, tenen un objectiu mundial, però el pas immediat s'enfila cap a Sud-Amèrica, per a ensenyar-los a obeir. Per als Estats Units, Llatinoamèrica és el que Àustria i Txecoslovàquia foren per a Hitler: un trampolí per a majors empreses.

Quant a si els Estats Units prendran un control directe sobre els països llatinoamericans i Canadà, o deixaran que romanguen davall l'autoritat de governadors, *gauletiers*, presenciarem ambdues coses! Tindrem diferents combinacions en el proper període i Washington imposarà les condicions.

Pregunta 4: Segons la seua opinió, hi havia suficients diferències polítiques entre la majoria i la minoria per a justificar una ruptura en el Partit Socialista dels Treballadors?

Trotski: Ací també cal considerar la qüestió dialècticament, no mecànicament. Què significa aquesta terrible paraula “dialèctica”? Significa considerar les coses en el seu desenvolupament, no en la seua situació estàtica. Si prenem les diferències polítiques tal i com ara són, podem dir que no eren suficients per a una ruptura, però si ells desenvolupaven una tendència a apartar-se del proletariat per a girar-se vers els cercles petitburgesos, les mateixes diferències podien adquirir importància absolutament diferent, un pes diferent, perquè estarien connectats amb un grup social diferent. Aquest és un punt força important.

La minoria ha trencat amb nosaltres malgrat totes les mesures preses per la majoria perquè no es produís l'escissió. Açò significa que el seu sentiment social intern era tal que els era impossible marxar junt amb nosaltres. És una tendència petit burgesa, no proletària. Si en desitgen una nova confirmació, tenim un excel·lent exemple en l'article que ha escrit Dwight Macdonald.

Primer que res, ¿què és allò que caracteritza un revolucionari proletari? Ningú està obligat a participar en un partit revolucionari, però si ho fa ha de considerar el partit amb serietat. Si ens atrevim a cridar la gent perquè canvie revolucionàriament la societat, tenim una tremenda responsabilitat, que hem de considerar força seriosament. I ¿què és la nostra teoria sinó simplement la ferramenta de la nostra acció? Aquesta ferramenta la constitueix la nostra teoria marxista, perquè fins avui no hem trobat una altra de millor. Un treballador no fantasieja sobre les ferramentes; si són les millors que pot assolir les cuida; no les abandona ni en demana d'altres, fantàstiques i inexistents.

Burnham és un esnob intel·lectual. Pren un partit, abandona, en pren un altre. Un treballador no pot fer açò. Si ingressa en un partit revolucionari, es dirigeix a la gent, la convoca a l'acció, és el mateix que un general durant una guerra: ha de saber on l'està menant. ¿Què pensarien vostès d'un general que diga que ell creu que les armes són roïnes, que seria millor esperar deu anys fins que s'inventen d'altres superiors, de manera que el que tots han de fer és anar-se'n a les seues cases? Aqueixa és la forma en què raona Burnham. Per això ha abandonat el partit. Però els aturats continuen encara, la guerra continua. Aquestes coses no es poden posposar. Per tant el mateix Burnham, no nosaltres, és qui ha posposat l'acció.

Dwight Macdonald no és un esnob, sinó un estúpid. Cite: "L'intel·lectual, si ha de complir una funció útil en la societat, no ha d'enganyar-se ni enganyar els altres. No ha d'acceptar com a moneda bona allò que sap que és fals, no ha d'oblidar en un moment de crisi allò que ha après en un lapse d'anys i fins de dècades". Bé. Absolutament correcte. Cite novament: "Només si enfrontem els tempestuosos i terribles anys per venir amb *escepticisme* i devoció, *escepticisme* envers *totes* les teories, governs i sistemes socials; devoció a la lluita revolucionària de les masses, només llavors podrem justificar-nos com a intel·lectuals".

Ací tenim a un dels dirigents de l'anomenat Partit "Obrer", que no es considera un proletari sinó un "intel·lectual". Parla d'escepticisme envers totes les teories. Nosaltres ens hem preparat per a la crisi, estudiant, construint un mètode científic, i aqueix mètode nostre és el marxisme. Després ve la crisi i el senyor Macdonald diu "ésser escèptic envers totes les teories", i després parla de la devoció per la revolució sense reemplaçar-la amb una nova teoria. A menys que es tracte de la seua pròpia teoria escèptica. ¿Com podem treballar sense una teoria? Quina és la lluita de les masses i què és un revolucionari? Tot l'article és escandalós i un partit que pot tolerar un home així entre els seus dirigents no és seriós.

Cite novament: "Quina és, doncs, la naturalesa de la bèstia (feixisme)? Trotski insisteix en el fet que no és ni més ni menys que el fenomen familiar del bonapartisme, en el qual una camarilla es manté al poder enfrontant una classe contra una altra, donant d'aquesta manera al poder estatal un caràcter autònom. Però aquests moderns règims totalitaris no són fets conjunturals; ja han canviat

l'estructura econòmica i social subjacent, no sols manipulant les velles formes sinó, també, destruint la seua vitalitat interior. ¿La burocràcia nazi és una nova classe governant, doncs, i el feixisme una nova forma de la societat comparable amb el capitalisme? Això tampoc sembla cert.”

Ací crea una nova teoria, una nova definició del feixisme, però desitja, no obstant, que siguem escèptics envers totes les teories. Per tant, també als treballadors ell els diria que els instruments i ferramentes amb què treballen no són importants, però que ells han de tenir devoció al seu treball! Crec que els treballadors trobarien una resposta molt aguda per a tal afirmació.

És força característic de l'intel·lectual desil·lusionat. Veu la guerra, la terrible època que s'apropa, amb pèrdues i sacrificis, i en té por. Comença a propagar l'escepticisme i encara creu que és possible unificar aquest escepticisme amb la devoció revolucionària. Només podem desenvolupar una devoció revolucionària si estem segurs que és racional i possible, i no podem tenir semblant seguretat sense una teoria de treball. Qui propaga l'escepticisme teòric és un traïdor.

Nosaltres analitzem diferents elements en el feixisme.

1) L'element que el feixisme té en comú amb el vell bonapartisme és haver utilitzat els antagonismes de classe a fi de donar la màxima independència al poder estatal. Però sempre hem subratllat que el vell bonapartisme es produí en l'època d'ascens de la societat burgesa, mentre que, per contra, el feixisme és el poder estatal de la societat burgesa en declivi.

2) Que el feixisme és un intent de la classe burgesa per a superar, per a sobrepassar, la contradicció existent entre la nova tècnica i la propietat privada sense eliminar-la. És l'“economia planificada” del capitalisme. És un intent de salvar la propietat privada i alhora controlar-la.

3) Superar la contradicció entre les noves i modernes tècniques de les forces productives dins dels limitats marcs de l'estat nacional. Aquesta nova tècnica no pot limitar-se als marcs del vell estat nacional i el feixisme intenta superar la contradicció. El resultat és la guerra. Ja hem analitzat tots aquests elements.

Dwight Macdonald abandonarà el partit com ho féu Burnham, però com és un xic més peresós ho farà més tard. ¿Burnham fou considerat un “bon material” en un temps? Sí, el partit proletari de la nostra època ha d'utilitzar tot intel·lectual que pugui col·laborar amb d'ell. Passí molts mesos amb Diego Rivera per a salvar-lo per al nostre moviment, però no en tinguí èxit. Però totes les Internacionals han viscut una experiència així. La Primera tingué problemes amb el poeta Freiligrath, que també era molt capritxós. La Segona Internacional i la Tercera en tingueren amb Gorki. La Quarta Internacional amb Rivera. En tots els casos s'allunyaren de nosaltres.

Burnham estigué, per descomptat, més prop del moviment, però Cannon tenia els seus dubtes sobre ell. Pot escriure, posseeix certa intel·ligència formal per a pensar, no profunda però hàbil. Pot acceptar la idea d'un altre, desenvolupar, escriure un fi article sobre ella i després oblidar-la. L'autor pot oblidar, però el

treballador no. No obstant, en la mesura en què podem utilitzar aqueixa gent, la cosa va bé. Mussolini, en un temps, també fou “bon material”.